

C-504/19. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2019. július 2.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunal Supremo (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. június 25.

Felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek:

Banco de Portugal

Fondo de Resolución

Novo Banco, S.A.

Ellenérdekű fél:

VR

Az alapeljárás tárgya

Az Audiencia Provincial (tartományi bíróság, Spanyolország) azon elsőfokú ítéletet helybenhagyó ítélete ellen benyújtott jogorvoslatok, amely arra kötelezte a Novo Bancót, hogy a felperes részére fizesse vissza az azon szerződés értelmében általa befektetett pénzüsszeget, amelyet a Kaupthing Bank izlandi pénzüintézet elsőbbségi részvényeinek megszerzése céljából a Banco Espiritu Santo, S.A. Sucursal en España-val kötött.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Annak meghatározásáról van szó, hogy az uniós jogban elismert hatékony jogorvoslatihoz való alapvető joggal és a jogbiztonság elvével ellentétes-e az, hogy a 2001/24 irányelvben meghatározott hitelintézetekre vonatkozó reorganizációs intézkedések keretében a portugál hatóságok 2014. augusztusi határozata

értelmében megállapított jogi szabályozás módosítását – amelyet *a posteriori* a 2015. decemberi határozattal vezettek be – visszaható hatállyal alkalmazzák azon folyamatban lévő bírósági eljárásokra, amelyeket ez utóbbi határozat elfogadása előtt indítottak.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Összeegyeztethető-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke szerinti hatékony jogorvoslathoz való alapvető joggal, az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke szerinti jogállamiság elvével és a jogbiztonság általános elvével a 2001/24/EK irányelv 3. cikke (2) bekezdésének olyan értelmezése, amely más tagállamokban folyamatban lévő bírósági eljárásokban a székhely szerinti állam hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatósága által hozott azon határozat hatályának minden további formáság nélkül történő elismerését vonja maga után, amelynek célja visszaható hatállyal módosítani a bírósági eljárás megindításakor fennálló jogi háttérrel, és amely azzal jár, hogy az említett új határozat rendelkezéseinek nem megfelelő bírósági ítéleteket megfosztja a hatékony érvényesüléstől?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió Alapjogi Chartája

a 47. cikk első bekezdése.

Az Európai Unióról szóló szerződés

2. cikk.

A hitelintézetek reorganizációjáról és felszámolásáról szóló, 2001. április 4-i 2001/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv

a 3. cikk (2) bekezdése.

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

A fogadó állam (Spanyolország) nemzeti joga

Ley 6/2005, de 22 de abril, sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (a hitelintézetek reorganizációjáról és felszámolásáról szóló, 2005. április 22-i 6/2005. sz. törvény), amely a 2001/24 irányelvet ülteti át.

„A reorganizációs intézkedések elfogadásának és a felszámolási eljárások megindításának spanyolországi joghatásai és közzététele” címet viselő 19. cikk 1. bekezdése:

„Ha az Európai Unió valamely tagállamában engedéllyel rendelkező olyan hitelintézet tekintetében, amely Spanyolországban legalább egy fiókteleppel rendelkezik vagy szolgáltatásokat nyújt, reorganizációs intézkedést hoztak vagy felszámolási eljárást indítottak, a szóban forgó intézkedés vagy eljárás Spanyolországban minden további formáság nélkül, teljes hatállyal bír és akkor lép hatályba, amikor az intézkedést elfogadó vagy az eljárást megindító tagállamban hatályba lép.”

A székhely szerinti állam (Portugália) nemzeti joga

Az 1992. december 31-i 298/92. sz. rendelettvénnyel elfogadott Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (a hitelintézetekről és a pénzügyi társaságokról szóló általános szabályozás) 145. cikke, amely szabályozás átülteti a 2001/24 irányelvet.

A Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozata

A Banco de Portugal 2015. december 29-i határozatai.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 A Banco Espírito Santo, S.A. (a továbbiakban: BES) olyan portugál pénzügyintézet, amely Spanyolországban fióktelepen keresztül végezte a társaság tevékenységi körébe tartozó tevékenységet.
- 2 2008. január 10-én VR szerződést kötött a Kaupthing Bank izlandi pénzügyintézet elsőbbségi részvényeinek megvásárlására a Banco Espírito Santo, S.A. Sucursal en España bilbaói irodájában, amelyért 166 021 euró összeget fizetett.
- 3 A BES-t érintő súlyos válság idején a Banco de Portugal igazgatótanácsa (a továbbiakban: Banco de Portugal) a 2014. augusztus 3-i határozatával meghatározott – úgynevezett – „szanálási intézkedéseket” hozott, amelyeket a 2014. augusztus 11-i határozattal módosítottak (a továbbiakban: a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozata), az 1992. december 31-i 298/92. sz. rendelettvénnyel elfogadott és több későbbi rendelettvénnyel módosított, Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (a hitelintézetekről és a pénzügyi társaságokról szóló általános szabályozás) 145.°-C. és azt követő cikkek alapján.
- 4 Az említett határozatban egy „áthidaló bank”, a Novo Banco, S.A. (a továbbiakban: Novo Banco) létrehozásáról döntött, amelynek részben átadta a BES által nyújtott szolgáltatásokat, és az új engedélyes pénzügyintézetre ruházta a BES eszközeit, forrásait és nem vagyoni elemeit, amelyet a határozat 2. sz. melléklete részletezett. Amikor a BES spanyolországi fióktelepe a Novo Banco fióktelepévé vált, ez utóbbi az eszközök átruházásának következtében fenntartotta üzleti kapcsolatait VR-rel, konkrétan a betéttel és a jogvita tárgyát képező

értékpapírok kezelésével kapcsolatban, és az továbbra is az említett szerződés szerinti rendszeres jutalékban részesült.

- 5 2015 februárjában VR keresetet nyújtott be a Novo Banco, S.A. Sucursal en España ellen, amelyben kérte, hogy tévedésen alapuló hozzájárulás miatt állapítsák meg a Kaupthing Bank elsőbbségi részvényeinek vételére irányuló megbízás semmisségét, és kötelezzék a Novo Bancot a befektetett 166 021 euró összeg részére történő visszafizetésére, vagy másodlagosan, rendelkezzen az említett szerződés megszüntetéséről, mert a bank nem tett eleget a kellő gondosság szerinti eljárás, a lojalitási és tájékoztatási kötelezettségének, és kötelezze a bankot 166 021 euró összeg kártérítés címén történő megfizetésére. A Novo Banco ellenkérelmet nyújtott be alperesi perbeli legitimációjának hiányára hivatkozással, mivel a vitatott kötelezettséget olyan források képezik, amelyek átruházására a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozata értelmében nem került sor. E határozat 2. melléklete előírta a harmadik személyekkel szemben fennálló kötelezettségeknek a Novo Bancóra való teljes átruházását, amelyek a BES forrásaiban szerepelnek vagy ennek nem vagyoni elemeit alkotják, kivéve *„bármely olyan kötelezettséget vagy kockázatot, amelyek különösen csalásból, vagy a szabályozási, büntető-, illetve közigazgatási határozatok vagy rendelkezések megsértéséből származnak”*, és amelyeket az átruházásból „kizárt forrásoknak” tekintettek.
- 6 A Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (vitoriai elsőfokú bíróság, Spanyolország) a 2015. október 15-i ítélettel helyt adott a keresetnek annak alapján, hogy a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozata értelmében a jogvita tárgyát képező forrásokat átruházták a Novo Bancóra. Megállapította, hogy tévedésen alapult a hozzájárulás, mivel a felperest, aki a szerződéskötéskor 68 éves volt és pénzügyi képzettséggel nem rendelkezett, a BES nem tájékoztatta megfelelően az általa megszerzett elsőbbségi részvények jellegéről és kockázatáról. Így tehát a tévedésen alapuló hozzájárulás miatt megállapította a szerződés semmisségét és arra kötelezte a Novo Bancót, hogy a felperesnek fizesse vissza az elsőbbségi részvényekért kifizetett 166 021 euró összeget.
- 7 A Novo Banco fellebbezést nyújtott be, hangsúlyozva a passzív perbeli legitimációjának hiányát, mert szerinte a követelt kötelezettség továbbra is a BES vagyonának részét képezi. A 2016. január 26-i írásbeli beadványával az ügysző benyújtotta a Banco Portugal által 2015. december 29-én hozott két határozatot (a továbbiakban: a Banco de Portugal 2015. december 29-i határozatai), amelyekben pontosan meghatározták, hogy mely kötelezettségeket nem ruháztak át a Novo Bancóra:

„Bármely pénzügyi intézet által kibocsátott pénzügyi eszközök értékesítése, pénzügyi közvetítése, szerződéskötési eljárása és forgalmazása során vállalt bármely kötelezettség, biztosíték, tartozás vagy kockázat [...]”.
- 8 A szóban forgó határozatok arról is rendelkeztek, hogy különösen a BES forrásainak minősülnek azok, amelyeket nem ruháztak át a Novo Banco részére,

„a 2014. augusztus 3. előtt kötött [...] szerződések teljesítésének elmulasztásával kapcsolatos valamennyi kártérítés” és „pénzügyi és befektetési szolgáltatóként a BES által végzett ügyletek semmisségéből következő valamennyi kártérítés és követelés”, valamint „az I. Mellékletben leírt bármely eljárás tárgyát képező bármely kötelezettség”, különböző államban folytatott olyan bírósági eljárásokra hivatkozással, amelyek közé a VR által indított eljárás is tartozik.

- 9 Végezetül a Banco de Portugal fent említett 2015. december 29-i határozatai úgy rendelkeztek, hogy „amennyiben bármely eszköznek, forrásnak vagy nem vagyoni elemnek [...] a BES vagyoni körében kellett volna maradnia, amelyeket azonban valójában átruháztak a Novo Bancóra, ezen határozattal a szóban forgó eszközök, források vagy nem vagyoni elemek 2014. augusztus 3-i hatállyal ismét a Novo Bancóról a BES-re ruházandók át”.
- 10 A Banco de Portugal határozataiban azzal igazolta e módosításokat, hogy szanalási hatóságként szavatolnia kell az „átruházás kiterjedésének” biztos meghatározását, és ezzel a BES tekintetében alkalmazott szanalási intézkedés hatékony érvényesülését, a BES-ről a Novo Bancóra ruházott eszközök, források és nem vagyoni elemekre vonatkozó számos eltérő bírósági ítélet esetén.
- 11 Az Audiencia Provincial (tartományi bíróság, Spanyolország) azonban elutasította a fellebbezést, és helyben hagyta az elsőfokú ítéletet.
- 12 A Novo Banco az Audiencia Provincial (tartományi bíróság) ítélete ellen eljárási szabálysértésen alapuló rendkívüli jogorvoslatot és felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság elfogadhatónak nyilvánított.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvelései

- 13 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek alapvetően a Novo Banco passzív perbeli legitimációjának hiányával érvelnek, mivel úgy vélik, hogy nem történt meg a BES-t terhelő tartozás és a vonatkozó kötelezettség átruházása, és hogy mindenesetre az a kötelezettség, amely a Kaupthing Bank elsőbbségi részvényeire vonatkozó szerződés semmissé nyilvánításából származhat, a BES jogi érdekkörébe tartozik. E tekintetben a Banco de Portugal két fent említett, 2015. december 29-i határozatára hivatkoznak.
- 14 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek azon törvényi rendelkezésre hivatkoznak, amely szerint a székhely szerinti államban hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóság határozatainak a többi tagállamban – minden további formáság nélkül – kell joghatást kiváltaniuk, annak alátámasztása céljából, hogy a Novo Bancóval szemben előterjesztett kérelmeket nem a kereset benyújtásának idején fennálló jogi háttér alapján, hanem a Banco de Portugal 2015. december 29-i azon határozatai által bevezetett módosítások alapján kell elbírálni, amelyeket a bírósági eljárás megindítását és az elsőfokú ítélet meghozatalát követően fogadtak el. Végül azzal érvelnek, hogy mindenesetre, ha a Novo Bancót jogerős ítélettel elítélik, ezen ítélet nem váltana ki joghatást, mert a székhely szerinti állam

hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatósága a Novo Bancoról újra a BES-re ruházta a forrásokat, a folyamatban lévő bírósági eljárás ellenére.

- 15 A Szanálási Alap – amely a Banco de Portugal által elfogadott szanálási intézkedések alkalmazásához pénzügyi támogatást nyújtó portugál közjogi jogi személy – az eljárásba való beavatkozáshoz fűződő érdekének igazolása céljából arra hivatkozott, hogy a Novo Banco egy 2016-ban indult ügyletben az alaptőkéjének 75%-át értékesítette egy befektetési alapnak. Az adásvételi szerződésbe foglalták a Banco de Portugal által 2015. december 29-én elfogadott harmadik határozat („semlegesítési” határozat) előírását, amely alapján a Szanálási Alap bizonyos feltételek mellett köteles kárpótlást biztosítani a Novo Banco részére azon bírósági ítéletek miatt, amelyeket e bankkal szemben hoztak, és amelyek nem igazodnak a 2015. december 29-i határozatokban meghatározott vagyoni kiterjedéshez. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek az előzetes döntéshozatali kérelemnek az Európai Unió Bírósága elé terjesztését is kérték.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 16 Azon időpontban, amelyben VR a Novo Banco ellen előterjesztette a keresetet, ezen pénzügyi intézet „áthidaló bankként” való létrehozására és a BES eszközeinek és forrásainak e bankra történő átruházására a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozata irányadó, amelyet a 2001/24 irányelvet átültető nemzeti szabályozás értelmében fogadtak el.
- 17 A hasonló ügyben hozott, 2018. november 29-i 678/2018. sz. ítéletben a jelen bíróság kimondta, hogy a szerződésszegésekből származó kötelezettségek alkotta források – különösen a befektetések területén fennálló tájékoztatási és tanácsadási kötelezettségekkel kapcsolatban – a BES-ről átszálltak a Novo Bancóra, mivel ezek a kötelezettségek nem szerepeltek a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozatában foglalt kivételek között. A jelen bíróság ugyanis megállapította, hogy a szerződésszegés miatt járó kártérítés nem minősül csalásból, vagy a szabályozási, büntető-, illetve közigazgatási határozatok vagy rendelkezések megsértéséből származó kötelezettségnek.
- 18 A Banco de Portugal 2015. december 29-i határozatait illetően a jelen bíróság elfogadhatatlannak tartja, hogy a bírósági eljárás megindítását követően elfogadott közigazgatási határozat megváltoztathassa a jogvita eredetileg meghatározott feltételeit. Másrészt, a 2001/24 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének e) pontja előírja, hogy a székhely szerinti tagállam törvényei különösképpen meghatározzák „a felszámolási eljárásnak az egyes hitelezők által indított eljárásokra gyakorolt hatásait – a folyamatban lévő peres eljárások kivételével – a 32. cikknek megfelelően”. A jelen jogvitában azonban a fellebbezők nem a Banco de Portugal 2015. december 29-i határozataira hivatkoznak, amelyek – annak ellenére, hogy megállapítják, hogy a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozatának „pontosítására” irányulnak – valójában ez utóbbi határozat hatályba lépésének

időpontjára visszaható hatállyal újrafogalmazták azt, ahogy az a hivatkozott határozatok fenti 7. pontban idézett szövegből következik.

- 19 Függetlenül attól, hogy a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozatával elfogadott szanálási intézkedések – ahogy azt a Banco de Portugal és a Szanálási Alap állítják – a 2001/24 irányelv II. címében említett reorganizációs intézkedéseknek minősülnek, nem pedig ugyanezen irányelv III. címe szerinti felszámolási eljárásnak – lásd: az Európai Unió Bíróságának 2016. július 19-i Kotnik és társai ítélete, C-526/14, EU:C:2016:570, 111–114. pont –, és ezért a hivatkozott irányelv III. címe nem alkalmazható, a jelen bíróság kétségesnek tartja, hogy a Banco de Portugal 2015. december 29-i határozatai joghatásának – minden további formáság nélkül – más tagállamokban történő érvényesülése a fellebbezők által előterjesztett formában összeegyeztethető lenne az uniós jog alapvető szabályaival és általános elveivel.
- 20 E kétségek nem annak lehetőségére vonatkoznak, hogy a hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóság valamely határozata visszaható hatállyal rendelkezzen - lásd: a Bíróság 2013. október 24-i LBI ítélete, C-85/12, EU:C:2013:697 -, és arra sem, hogy eredetileg a Novo Bancóra ruházott forrásokat később újra a BES-re ruházzák át.
- 21 A felmerülő kétségek a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek azon érvelésére vonatkoznak, miszerint a reorganizációs intézkedések tekintetében alkalmazandó jogi szabályozás módosításait figyelembe kell venni azon folyamatban lévő bírósági eljárásokban, amelyek a Banco de Portugal 2015. december 29-i határozatainak elfogadása előtt indultak. Ezen eljárásokban éppen azt a kérdést tárgyalják, amely a Novo Bancóra ténylegesen átruházott vagyonnal és a Novo Banco ebből következő, a kereset előterjesztésének időpontjában hatályos jogi szabályozás szerinti passzív perbeli legitimációjával kapcsolatos.
- 22 A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek érvelése olyan következményhez vezetne, hogy a jelen eljárásban valamely elmarasztaló ítélet nem érvényesülne hatékonyan a gyakorlatban, mert az említett határozatok az eredetileg a BES-ről a Novo Bancóra átruházott forrásoknak újra a BES-re történő átruházását írják elő.
- 23 A hatékony jogorvoslathoz való alapvető jogot az Európai Unió Alapjogi Chartája a 47. cikkében is elismeri, és a jelen bíróság kétségesnek tartja, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek által a Banco de Portugal 2015. december 29-i határozatainak tulajdonított hatékony érvényesülés összhangban lenne az említett hatékonysággal.
- 24 Az 1987. október 15-i Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football (Unectef) kontra Georges Heylens és társai ítélet, 222/86, EU:C:1987:442, 15. pontjában a Bíróság megállapította, hogy ha a hatékony jogorvoslat biztosításáról van szó, az érdekelték számára el kell ismerni, hogy az ügy teljes ismeretében jogosultak eldönteni, hogy hasznos-e számukra bírósághoz fordulni. A jelen ügyben a felperes indított eljárást a Novo Banco ellen

olyan kötelezettségek iránt, amelyeket a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozata értelmében az említett pénzüzetre ruháztak és a költségeket is viselte.

- 25 Az Emberi Jogok Európai Bírósága az 1997. március 19-i *Hornsby kontra Görögország* ítéletében kimondta, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikkének (1) bekezdésében elismert jog látszólagossá válna, ha az aláíró államok belső joga megengedné, hogy a pert eldöntő jogerős ítélet hatástalan legyen, és ne lehessen végrehajtani, amire akkor kerülne sor, ha a Banco de Portugal 2015. december 29-i határozatainak a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek által támogatott hatályt biztosítanának, és ha lehetővé tennék a portugál közigazgatási hatóság számára annak eldöntését, hogy valamely bírósági ítélet helyesen értelmezte-e az „átruházás kiterjedését”, amelyet a Banco de Portugal 2014. augusztus 3-i határozata határozott meg.
- 26 Végül azzal kapcsolatban merülnek fel kétségek, hogy a jogbiztonság elvével összeegyeztethető-e azon tény, miszerint azt követően, hogy VR keresetet nyújtott be a Novo Banco, mint a BES vagyona egy részének engedményes „áthidaló bankja” ellen a vonatkozó szanálási intézkedések által meghatározott jogi háttér alapján, mert szerinte a felelősség átszállt az alperes pénzüzetre, a hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóság módosíthatja az említett jogi háttérrel a szóban forgó bírósági eljárás tekintetében, még akkor is, ha már meghozták az elsőfokú ítéletet, és a jogerős ítéletet megfoszthatja a hatékony érvényesüléstől.